

Okolnosti ovlivňující dosažení vzdělání

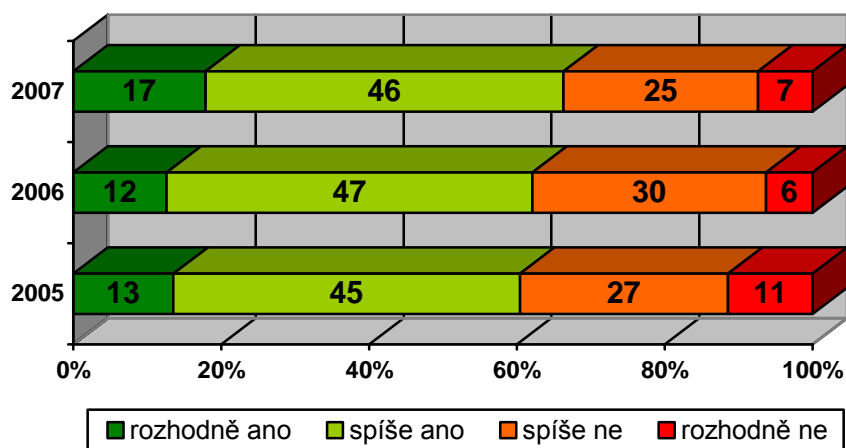
Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2007, v07-09</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>3. - 10. 9. 2007</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1126</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OR.56, OR.133, OR.134</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>12. října 2007</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Markéta Škodová</i>

V zářijovém šetření zjišťovalo CVVM Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i., postoje českých občanů k různým aspektům vzdělávání. Respondenti hodnotili vlastní dosažené vzdělání nebo různé faktory, které ovlivňují úroveň vzdělání.

Přibližně dvě třetiny oslovených souhlasily s tvrzením, že každý člověk má v ČR možnost dosáhnout vzdělání, které odpovídá jeho schopnostem (17 % respondentů souhlasilo „rozhodně“, 46 % „spíše“). Třetina českých občanů zastává názor opačný – odpověď „spíše ne“ zvolilo 25 %, odpověď „rozhodně ne“ 7 % dotázaných. Z časového srovnání (viz graf 1 na následující straně) vyplývá, že rozložení názorů v české veřejnosti je v posledních třech letech víceméně konstantní. Jistý posun lze zaznamenat v „rozhodných“ odpovědích, od roku 2005 roste počet těch kladných, přičemž počet těch záporných naopak klesá.

Graf 1: Může každý dosáhnout vzdělání, které odpovídá jeho schopnostem? – časové srovnání (v %)¹

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Analýza základních socio-demografických znaků ukázala, že rozhodný souhlas s předloženým tvrzením volili častěji vysokoškoláci, potenciální voliči ODS a lidé s proklamovanou dobrou životní úrovní. Pro odpověď „rozhodně ne“ se častěji rozhodli ti, kteří by ve volbách dali svůj hlas KSČM, odpověď „spíše ne“ pak lidé z obcí s méně než tisícovkou obyvatel.

Na dosažení konkrétní úrovně vzdělání má podle mínění bezmála všech Čechů největší vliv píle a vlastní schopnosti (viz tabulku 1).

Tabulka 1: Co ovlivňuje dosažení vzdělání? (v %)²

	rozhodně důležité	spíše důležité	spíše nedůležité	rozhodně nedůležité	+/-
píle, pracovitost	74	24	1	0	98/1
vlastní schopnosti	69	29	2	0	98/2
vzdělání rodičů	28	49	18	5	77/23
znalost správných lidí	25	43	22	4	68/26
původ z bohaté rodiny	24	40	26	6	64/32
rasa či národnost	9	27	43	16	36/59
pohlaví	3	13	47	34	16/81

Pozn.: Dopočet do 100% v řádcích tvoří odpověď „neví“.

Téměř čtyři pětiny oslovených se domnívají, že vliv sehrává i vzdělání rodičů, kolem dvou třetin respondentů pak přisuzuje vliv i původu z bohaté rodiny a

¹ Znění otázky: „Domníváte se, že každému člověku v České republice je umožněno dosáhnout vzdělání, které odpovídá jeho schopnostem?“

² Znění otázky: „Jak důležité jsou podle Vašeho názoru následující skutečnosti pro to, jakého člověk dosáhne vzdělání? Vzdělání rodičů, rasa či národnost, pohlaví, vlastní schopnosti, píle a pracovitost, to, zda člověk zná správné lidi, to, zda člověk pochází z bohaté rodiny.“ Možnosti odpovědí: rozhodně důležité, spíše důležité, spíše nedůležité, rozhodně nedůležité, neví.

tomu, že „člověk zná správné lidi“. Jako nedůležité naopak vnímají Češi rasu či národnost (59 %) či pohlaví (81%).

Z tabulky č. 2 je zjevné, že rozložení odpovědí na tuto otázku se od roku 2005 nijak významně nezměnilo.

Tabulka 2: Co ovlivňuje dosažení vzdělání? – časové srovnání (v %)

	2005		2006		2007	
	ano	ne	ano	ne	ano	Ne
píle, pracovitost	95	4	97	3	98	1
vlastní schopnosti	95	4	96	4	98	2
vzdělání rodičů	75	23	74	24	77	23
znalost správných lidí	69	27	67	26	68	26
původ z bohaté rodiny	64	31	61	34	64	32
rasa či národnost	35	60	35	60	36	59
pohlaví	17	81	18	89	16	81

Pozn.: Dopočet do 100% v jednotlivých letech tvoří odpověď „neví“.

Tři čtvrtiny dotázaných se domnívají, že jejich vlastní vzdělání jim poskytlo kvalifikaci v oboru a všeobecný přehled (viz tab. 3). O něco menší díl respondentů (71 %) si myslí, že vzdělání u nich posílilo smysl pro odpovědnost. Nadpoloviční většina českých občanů se dále domnívá, že vzdělání je naučilo vytvářet si vlastní názor a rozšířilo jejich kulturní přehled.

Téměř vyrovnané byly kladné a záporné odpovědi u možnosti „jednat s lidmi“ – podle mínění 51 % respondentů je to naučilo právě vzdělání, 47 % z nich však zastává názor opačný.

Čtyři pětiny oslovených se domnívají, že je vzdělání nenaučilo orientovat se v politice, kladný postoj u této položky vyjádřilo 16 % účastníků výzkumu.

Tabulka 3: Hodnocení vlastního dosavadního vzdělání (v %)³

	rozhodně	spíše	spíše	rozhodně	ano/ne
	ano	ano	ne	ne	
poskytlo kvalifikaci v oboru	34	41	16	6	75/22
poskytlo všeobecný přehled	23	52	19	4	75/23
posílilo smysl pro odpovědnost	23	48	22	4	71/26
naučilo vytvářet si vlastní názor	19	40	33	5	59/38
rozšířilo kulturní přehled	14	42	33	8	56/41
naučilo jednat s lidmi	15	36	37	10	51/47
naučilo orientaci v politice	4	12	40	41	16/81

Pozn.: Dopočet do 100% v řádcích tvoří odpověď „neví“.

³ Znění otázky: „Pokud byste měl celkově zhodnotit Vaše dosavadní školní vzdělání, profesní přípravu, a) poskytlo Vám všeobecný přehled, b) rozšířilo kulturní přehled, c) posílilo smysl pro odpovědnost, d) naučilo Vás vytvářet si vlastní názor, e) poskytlo kvalifikaci v oboru, f) naučilo vás jednat s lidmi, g) naučilo Vás orientovat se v politice?“

Z tabulky 4 je patrné, že rozložení odpovědí u jednotlivých položek se v průběhu posledních tří let výrazně nemění, s výjimkou otázky „Naučilo Vás vzdělání vytvářet si vlastní názor?“ Na tu letos odpovědělo kladně 59 % (obdobně jako v roce 2005), zatímco loni to bylo 67 % respondentů.

Tabulka 4: Hodnocení vlastního dosavadního vzdělání – časové srovnání (v %)

	2005		2006		2007	
	ano	ne	ano	ne	ano	ne
poskytlo kvalifikaci v oboru	74	23	77	21	75	22
poskytlo všeobecný přehled	77	21	77	22	75	23
posílilo smysl pro odpovědnost	68	28	73	23	71	26
naučilo vytvářet si vlastní názor	60	37	67	30	59	38
rozšířilo kulturní přehled	54	43	58	40	56	41
naučilo jednat s lidmi	51	47	51	46	51	47
naučilo orientaci v politice	19	78	19	77	16	81

Dopočet do 100% v v jednotlivých letech tvoří odpověď „neví“.